

สัมมาทิฐิในฐานะเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติสุข*

Sammaditthi to Build up the Peace in Societies

พระครูสุเมธธรรมกิจ จิตเมโธ (กุดสมบัตติ), พระมหามิตร จิตปญโญ (วันยาว)¹

และธีระพงษ์ มีโสง²

Phrakhru Sumetthammakit Titamedho (Kudsombutti),

Phramaha Mit Thitapanyo (Wanyao) and Theerapong Meethaisong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sumet250525052505@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสันติสุขในพระพุทธศาสนาเถรวาท และสัมมาทิฐิในฐานะเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติสุข โดยศึกษาจากพระไตรปิฎกและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สันติสุข คือความสุขที่เกิดจากความสงบทั้งกายและใจ สัมมาทิฐิเป็นหลักการสร้างสันติสุขในชีวิตอันมีผลโดยตรงต่อการสร้างความเห็นถูกในระดับบุคคล ระดับสังคมและทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข หลักธรรมอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับสัมมาทิฐิ สามารถนำหลักการที่เป็นจริง มีเหตุผลในการพิจารณาได้อย่างรอบคอบรอบคอบไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมและอื่นๆ ในขณะเดียวกันก็เจริญสมาธิภาวนาตระหนักรู้ถึงเหตุการณ์ได้ดีและผลของการปฏิบัติ คือนำมาซึ่งความสงบสันติสุขในสังคมไทยอันจะนำไปสู่จุดหมายคือ การแผ่ขยายความสงบสุข สันติจากระดับบุคคลไปสู่สังคมในการสร้างสันติสุขในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สัมมาทิฐิ; สันติสุข

*ได้รับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2562; แก้ไขบทความ: 16 มีนาคม 2020; ตอรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2563

Received: February 14, 2019; Revised: March 16, 2563; Accepted: March 30, 2020

Abstract

This article is a presentation Sammaditthi. As a means to create peace, as a tool to create peace is the principle of peace in life. It has a direct effect on the perception of people at the social level and the peaceful society. Other principles related to samatha. It can bring true principles. There are reasons to think carefully. Economic, political, social, environmental and other issues. At the same time, it is good to meditate on the good news. And the results of the practice. It is bringing peace to the Thai society. It will lead to the destination. To spread peace. Peace from person to society To create peace in Thai society sustainably. Problems arising from the content of the law have harmed the innocent monks and some law enforcement has created obstacles to the propagation of Buddhism. And the status of the Thai Buddhist monks, which may affect the stability of Buddhism in the future.

Keywords: Sammaditthi; Peace

1. บทนำ

พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นศาสนาแห่งสันติสุขที่ก่อให้เกิดสันติภาพและเน้นการรู้จักให้อภัย พระพุทธศาสนา สอนให้เรามีความรัก รวมไปถึงการให้อภัยแก่เพื่อนมนุษย์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังปรากฏในวัฒนธรรมของสังคมไทย ชาวพุทธ เมื่อเราพลั้งเผลอ ทำผิดต่อกัน เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน เกิดความขัดแย้งกันเราก็จะแสดงความรักความเมตตาและมักให้อภัยซึ่งกันและกัน ข้อนี้เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ซึ่งได้รับวัฒนธรรมคำสอนมาจากพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้นพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความคิด และการประพฤติปฏิบัติดีของคนไทย การทำความดีต่อกันในระหว่างวงศ์ญาติมิตรสหาย เป็นคุณ

สำคัญที่ต้องเอาใจใส่อย่างยิ่ง เพราะสามารถสมัคสมาน ยึดเหนี่ยวน้ำใจให้รักใคร่กัน ให้นึกถึงกันด้วยความขอบคุณ โลกคือชุมชนที่ตั้งอยู่ด้วยสันติสุขก็เพราะอาศัยศีล อาศัยสังคหธรรม คือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจให้รักกัน เป็นความดีที่นิยมยกย่องเชิดชูของโลกทุกสมัย ทั้งอดีต อนาคต และปัจจุบัน ในปัจจุบันสังคมไทย ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินชีวิตตามวิถีแบบไทย ไปตามยุคโลกาภิวัตน์ความคิดเห็นที่เป็นสัมมาทิฐิ ถูกต้องตรงตามหลักพระพุทธศาสนา ลดน้อยถอยลงไปตามลำดับ ทำให้คนในสังคมมีความคิดเห็นที่แปลก แตกต่างบนพื้นฐานของอัตตา ประกอบด้วยมิจฉาทิฐิ ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจ ความว้าวุ่น วิ่งหาสิ่งยึดเหนี่ยวไปตามความเข้าใจของตน สังคมที่ไม่สงบสุขมีต้นเหตุมาจากบุคคลที่มีความคิดเห็นที่ไม่

ถูกต้อง จิตใจมีความทุกข์กระสับกระส่าย รุ่มร้อน ไม่พอเพียง อยากได้ใครมี หากความสงบไม่พบ โดยจะส่งผลต่อไปยังสังคมสร้างความเดือดร้อน วุ่นวาย เช่นการก่อการร้ายในภาคใต้ อาชญากรรม ที่รุนแรงในสังคม การโกงกินในระบบบริหาร ราชการเป็นต้น คนในสังคมมีจิตใจปริต ขาดความ ยับยั้งชั่งใจ ทำความชั่วได้ง่าย โดยคิดว่าการกระทำ นั้นสมควรที่จะทำ ที่จะตอบโต้ เป็นสิ่งซึ่งสังคมไทย กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ สามารถได้รับการแนะนำ สิ่งที่ถูกที่ควรให้เห็นชอบ กันนับว่าเป็นประโยชน์แก่ ผู้คนและอนุเคราะห์ให้มีผลต่อไปถึงสังคมได้ (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006)

2. สันติสุขในพระพุทธศาสนาเถรวาท

สันติสุขในสังคมยุคปัจจุบันมนุษย์จะ หากความสงบสุขได้อย่างไร เมื่อมนุษย์เกิดความ สับสน ไม่รู้จะหันไปพึ่งใครหรือจะยึดอะไรที่จะช่วย ให้เขามีความสงบสุข มนุษย์จึงหลงทางอยู่ในโลก และไปยึดกับสิ่งที่ไม่มีความค่าต่อความเป็นมนุษย์ เราไปยึดวัตถุสิ่งของต่างๆ โดยคิดว่าสิ่งนั้นจะนำ ความสุขมาให้ แต่มนุษย์ก็ยังไม่มีความพอใจจึงหลง ติดอยู่ในกิเลส ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องหันกลับ มาศึกษาในเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ อันได้แก่ ความสงบสุข ความรัก ความประพฤติปฏิบัติชอบ ตามความจริง รวมถึงการไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อที่ จะสร้างความสงบสุขให้กับตัวเราเอง และให้กับ ผู้อื่นด้วยพร้อมๆ กัน การที่มนุษย์จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้นั้น ต้องมีความอยู่ดีทั้งทางกาย และใจ เพราะมนุษย์นั้นประกอบด้วยกาย และใจ ในการมีชีวิตที่พัฒนา และมีความสุขอย่างสมบูรณ์ของ

บุคคลนั้น จะต้องพัฒนาทั้งกาย และใจ ในกรณีนี้ พุทธศาสนาจะให้คำชี้แนะ และแนะแนวทางที่ดีใน การพัฒนาจิต และวิญญาณเคียงคู่ไปกับการพัฒนา ทางร่างกายอีกด้วย

3. ความสำคัญของสัมมาทิฐิ

ทิฐิ หมายถึง ความเห็น ความเชื่อ ความ คิดเห็น การแก่ง ความจริง รวมถึงค่านิยม และทำที่ หรือทัศนคติ (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006 : 735) ทิฐิในภาษาบาลีใช้ทั้งใน แ่งดีแ่งไม่ดี และแ่งที่เป็นกลางๆ อย่างไรก็ตาม ถ้าเทียบกันโดยสัดส่วนแล้ว ที่ใช้ในแ่งดีเป็นเพียง ส่วนน้อยเท่านั้น เช่นคำว่า ทิฐิสัมปันโน (ผู้สมบูรณ์ ด้วยทิฐิ) และทิฐิปปัตโต (ผู้บรรลุถึงสัมมาทิฐิ) เป็นต้นส่วนที่ใช้ในแ่งที่ไม่ดีหรือ แ่งที่เป็นมิฉฉาทิฐิ จะมีมากกว่า (Buddhadasa Bhikkhu, 1975 : 49-50) ซึ่งศึกษาความหมายละเอียดยิ่งขึ้นไปอีก คำว่า ทิฐิ แปลว่า ความเห็น หมายถึง ความเชื่อถือ ลัทธิทฤษฎีความเข้าใจตามแนวเหตุผลข้อที่เข้ากับ ความเห็นของตนหลักการที่เห็นสมข้อที่ถูกใจข้อที่ เชิดชูเอาไว้ความใฝ่นิยมรวมถึงอุดมการณ์โลกทัศน์ และชีวิตทัศน์ต่างๆ ตลอดจนทัศนะพื้นฐานที่สืบ เนื่องมาจาก ความเห็นความเข้าใจ และความใฝ่ นิยมเหล่านั้น (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006 : 735) การมีความเห็นความเข้าใจ ความรู้ ความเชื่อและทฤษฎีต่างๆ เป็นความเห็นที่ แฝงไว้ด้วยยึดมั่นถือมั่น กล่าวคือ เมื่อผู้ใดได้รับการ ศึกษา หรือมีความรู้อย่างใดอย่างหนึ่งจนตกผลึก เป็นทิฐิของตนก็จะยึดถือเอาทิฐินั้นไว้เป็น มาตรฐาน สำหรับตัดสินความคิดเห็นอย่างอื่น

(Buddhadasa Bhikkhu, 1975 : 49-50)

สัมมาทิฐิ ตามที่ได้กล่าวมา เป็นเพียงแค่ว่า ความหมายแบบกลางๆ เท่านั้น ที่ครอบคลุมความหมาย สัมมาทิฐิ ในทุกระดับ และเป็นการให้ความหมายในแง่ของการตีความตามรูปศัพท์เท่านั้นยังมีความหมายอีกแบบหนึ่ง เป็นความหมายเฉพาะตามประเภทของสัมมาทิฐิ ซึ่งสัมมาทิฐิ คือความเห็นถูก ในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นคำที่เป็นฝ่ายกุศลคือ ดีงามหรือทางบวก (M.A. (THAI), 257/181) หมายถึง ความเห็นที่ดี และถูกต้องโดยมุ่งหมายเอาทิฐิ 2 อย่าง คือความเห็นชอบที่ยังนับเนื่องอยู่ในโลก (โลกียะ) และความเห็นชอบที่พ้นไปจากโลก (โลกุตระ) ดังนี้

1. โลกียสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นชอบระดับโลกียะที่เนื่องอยู่ในกระแสโลก โดยยังไปไปตามทำนองคลองธรรมอันดีงามในสังคมและสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่จำเป็นต้องมีในระดับพื้นฐาน เป็นการจงใจให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำให้ตน และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข โลกียสัมมาทิฐิ นั้น มีความยึดหยุ่นสูงมาก ทำให้จริยธรรม ระดับโลกียะ ไม่หยุดนิ่งสามารถเข้ากับทุกสภาพแวดล้อมทางสังคมและกาลสมัย ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า โลกียสัมมาทิฐิ ในพระพุทธศาสนามีความยึดหยุ่นสูงมาก ทำให้มีโลกทัศน์ที่เปิดกว้าง ไม่ผูกตัวเองอยู่กับคำสอนของศาสดาแต่เพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งจะเปิดรับแนวคิดคำสอนใดๆ ก็ได้ ที่เห็นว่าไม่ขัดแย้งกับหลักการของพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นคำสอนของนักปราชญ์ ผู้รู้ หรือศาสดาองค์อื่นๆ ตลอดถึงชนธรรมนิยมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม

ที่สังคมจัดวางขึ้น (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006 : 737)

2. โลกุตตรสัมมาทิฐิ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องตามอย่างที่มีนัยเป็นหรือความรู้ความเข้าใจโลก และชีวิตถูกต้องตามความเป็นจริงตามสภาวะของธรรมชาติ ซึ่งเป็นความรู้ในระดับที่เหนือกระแสโลก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สัมมาทิฐิ อันเป็นอริยะ” หรือ “สัมมาทิฐิ ที่ไม่มีอาสวะ” ดังพุทธพจน์ที่ว่า สัมมาทิฐิ อันเป็นอริยะ ที่ไม่มีอาสวะ เป็นโลกุตระ เป็นองค์แห่งมรรค เป็นอย่างไร คือ องค์แห่งมรรค ข้อสัมมาทิฐิ ที่เป็นตัวปัญญา ปัญญาปริยัติ ปัญญา-พละ อัมมวิจยสัมโพชฌงค์ ของภิกษุผู้มีจิตไกลจากข้าศึก มีจิตหาอาสวะมิได้ เพียบพร้อมด้วยอริยมรรคเจริญองค์แห่งมรรคอยู่ นี่เป็นสัมมาทิฐิ อันเป็นอริยะที่ไม่มีอาสวะเป็นโลกุตระเป็นองค์แห่งมรรค (M.U. (THAI) XIV, 258/181)

ดังนั้น สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นถูก คือ การมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ เรื่องโลก และความเป็นไปของชีวิตว่าเป็นไปตามกฎของไตรลักษณ์ คือ มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา โดยใช้ปัญญาพิจารณา เพื่อพัฒนาไปสู่ความหลุดพ้น คือ นิพพาน วัตถุประสงค์ของสัมมาทิฐิ เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชน คือ บุคคลผู้มีสัมมาทิฐิ ย่อมเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อความสุขแก่เทวดา และมนุษย์ ความสำคัญของสัมมาทิฐิ คือ เป็นประจักษ์แกนนำ เป็นหัวหน้าเป็นนายสารถิ ดังเป็นบุญนิมิตแห่งการรู้แจ้งอริยสัจเป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่นๆ ได้เกิดขึ้น เพราะความเห็นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่อาจนำวิถีชีวิตและสังคม

มนุษย์ไปสู่ความดี

4. ความสำคัญของสันติสุข

สันติสุขเป็นความร่มเย็นหรือความสงบ การละเว้นจากการกระทำที่ชั่ว การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม การสำรวมระวังยับยั้งกายและวาจา ตลอดทั้งการแสดงออกด้วยพรหมวิหารธรรม มีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มุ่งเน้นสันติสุข ความร่มเย็นของสังคม และความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชน นอกจากนั้นความเจริญก้าวหน้าในชีวิตทางโลก เช่น ลาภ ยศ เกียรติ สรรเสริญ เป็นส่วนหนึ่งของสันติสุขคือความสุขพื้นฐานความสุขของคนทั่วไป เป็นความสุขโดยตัวของมันเองและเป็นฐานรองรับที่ช่วยให้ได้รับความสุขจากการเสพอารมณ์ต่างๆ ความสุขพื้นฐานนี้ ได้แก่ ภาวะที่จิตใจ ปลอดโปร่ง ผ่องใส เจิดจ้า ไม่มีความมัวหมอง วุ่นวาย หรือเรื่องติดค้างกังวลใจใดๆ มีความสะอาดสว่าง สงบ อย่างไรก็ตาม ผู้มีภาวะจิตใจเช่นนี้ เรียกว่าเป็นผู้มีความสุข (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006 : 551) เป็นความสุขสงบสันติ ดังเช่นความสุข ก็เป็นสุขที่ถูกตัณหาปรุงแต่ง อยู่ภายใต้อิทธิพลของตัณหา คือเนื่องด้วยความชอบใจไม่ชอบใจที่สั่งสมไว้นั้นเป็นความเคยชิน ภาวะเช่นนี้อาจนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ได้ ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจแต่ละบุคคล เกิดความกระทบกระทั่งระหว่างบุคคล เป็นสาเหตุ และต้นตอของความยุ่งยากเดือดร้อนวุ่นวายทั้งหลายเป็นอันมากซึ่งตรงกันข้ามกับความสันติสุข เกิดแก่ใครเมื่อใดก็มีแต่เป็นคุณ ให้ความสบายเป็นที่พอใจแก่ผู้นั้นทันที และเกื้อกูลแก่ผู้อื่นทุกคนที่เกี่ยวข้องยิ่งเป็นสุขกัน

ได้มากคนก็ยิ่งดี มีแต่ส่งเสริมให้เป็นสุขกันยิ่งขึ้น เพราะไม่มีอะไร จะต้องแก่งแย่งช่วงชิงกัน จึงมีแต่จะนำไปสู่การระงับปัญหา และมีแต่ความสงบสุข (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006 : 553) ความสุข ในบางครั้งเกิดจากความสัมพันธ์กับคนอื่น แต่ความสุขก็ไม่ใช่สันติสุขสักทีเดียว เพราะสันติสุขเป็นสิ่งที่ได้มาจากความสัมพันธ์ที่ดี และไม่ใช่ความสงบเงียบเช่นกัน เพราะเมื่อออกไปสู่ความสงบเงียบก็รู้สึกมีความสุขดี แต่เมื่อกลับสู่ในโลกปกติก็กลับมาเหมือนเดิม สันติสุขจึงไม่ใช่ความสุข และไม่ใช่ความสงบสุข แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่ดีเป็นพื้นฐาน และพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีนี้ต้องเกิดจากความรัก ความเข้าใจ ความเห็นใจ ความยุติธรรม

ดังนั้น สันติสุขจึงเป็นการพัฒนาจิตไปสู่ความอิสระจากปัจจัยทั้งปวง เมื่อคนวางใจถูกต้องต่อถาม คลายความติดพันในกามคุณ เลิกหมกมุ่นในกามสุขได้ เขาก็มีสิทธิ หรือเป็นผู้พร้อมที่จะทำความรู้จักกับฉันทสุข ที่ประณีตลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป และฉันทสุขนั้นต้องอาศัยความดีงาม เมื่อเขาได้รับฉันทสุขแล้ว จิตของเขาจะเต็มด้า น้อมดิ่งไปในอารมณ์ของฉันทอันประณีต ลึกซึ้งกว่ากันขึ้นไปตามลำดับจนถึงขั้นสูงสุด ภูมิขั้นแห่งการบรรลุเช่นนี้ นับว่าประเสริฐสูงสุดที่สุดเลิศยากที่ใครๆ จะเข้าถึงได้ ผู้ที่สามารถปล่อยวางละความติดใจพัวพันในภาวะเลิศล้ำของฉันทสมบัติเหล่านี้ได้ คือถอนความติดในกามมาได้ขั้นหนึ่งแล้ว ยังถอนความติดในฉันทสมบัติได้อีก ไม่มีความเกี่ยวเกาะติดพันในสิ่งใดๆ เลย เขาก็จะถึงภาวะหลุดพ้นเป็นอิสระโดยสมบูรณ์ นี่คือนิพพาน

นอกจากนั้น สันติสุขเป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่นๆ ได้เกิดขึ้น สุขที่ยังเป็นสุขเวทนาหรือสุขที่ยังเสวยอารมณ์ ล้วนเป็นทุกข์ทั้งสิ้นที่ล้วนเป็นสังขารธรรม จึงย่อมเป็นทุกข์ทั้งสิ้น เมื่อรู้เข้าใจตามความเป็นจริงว่า สุขก็ดี ทุกข์ก็ดี อทุกขมสุขก็ดี (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto), 2006 : 591) ล้วนไม่เที่ยงตามกฎไตรลักษณ์ ต้องดับไปเป็นธรรมดา แล้วหมดความใคร่ หายติดในเวทนาทั้ง 3 นั้น จนจิตหลุดพ้นเป็นอิสระได้แล้ว เมื่อนั้นจึงจะประสบสุขเหนือเวทนาหรือสุขที่ไม่เป็นเวทนา ไม่อาศัยการเสวยอารมณ์ที่เป็นขั้นสูงสุด จิตใจที่ปราศจาก สิ่งมัวหมองรบกวน ไม่มีอะไรค้างค้ำกังวล ไม่เกาะเกี่ยวกับอารมณ์ที่เสพเสวยอย่างใดๆ ย่อมปลอดโปร่งเปิดกว้าง แผลออกไปได้อย่างไร้ขีดจำกัด มีลักษณะอย่างที่ท่านเรียกว่ามีจิตใจไร้เขตแดน (M.M. (THAI) XII, 273/267) ภาวะจิตเช่นนี้ จะเป็นสุข ผ่องใส เบิกบาน โปร่งโล่งอย่างไร เป็นประสบการณ์เฉพาะที่ผู้หลุดพ้นแล้ว มีเป็นพิเศษ ต่างจากปุถุชนทั้งหลาย ซึ่งปุถุชนไม่เคยประสบจึงยากจะคาดคะเน แต่ก็พอจะนึกถึงได้ว่าเป็นภาวะที่เลิศล้ำอย่างหนึ่ง (M.M. XII, 206/177) เสวย วิมุตติสุขที่ประเสริฐกว่า

ดังนั้น สรุปได้ว่า สันติสุข คือมีเป้าหมายที่ก่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นความสุข สะอาด สงบ เป็นความสุขที่ไร้อาภิส เกื้อกูลแก่ผู้อื่นทุกคนที่เกี่ยวข้อง เป็นการพัฒนาจิตไปสู่ ความอิสระแห่งการรู้แจ้งอริยสัจ เป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่นๆ ได้เกิดขึ้น เพราะความเห็นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่อาจนำวิถีชีวิต และสังคมมนุษย์ไปสู่ความดี ความเจริญหรือไปสู่ความเสื่อมก็ได้

5. สัมมาทิฐิในฐานะเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติสุข

ความมุ่งหมายของสัมมาทิฐิ คือ การเห็นตามที่สิ่งทั้งหลายเป็นจริง การที่สัมมาทิฐิจะเจริญขึ้นย่อมต้องอาศัยโยนิโสมนสิการเรื่อยไป เพราะโยนิโสมนสิการช่วยให้ไม่มองสิ่งต่างๆ อย่างผิวเผินหรือมองเห็นเฉพาะผลรวมที่ปรากฏ แต่ช่วยให้มองเห็นและคิด แบบสืบค้น แยกแยะทั้งในแง่การวิเคราะห์ ส่วนประกอบที่มาารวมกัน และในแง่การสืบทอดแห่งเหตุปัจจัยทำให้ไม่ถูกหลง ถูกปลุกปั่น ยั่วยุและเชิดด้วยรูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะ และคตินิยมต่างๆ จนเกิดปัญหาทั้งตนเอง และผู้อื่น แต่ทำให้มีสติสัมปชัญญะ เป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง คือตัดสินใจและการกระทำต่างๆ ด้วยปัญญาเพื่อประโยชน์แก่มหาชน บุคคลผู้มีสัมมาทิฐิย่อมเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์อย่างยิ่งในปัจจุบันเพื่อแก้วิกฤต เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่อประโยชน์แก้วิกฤต แก่มนุษย และเทวดา ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับพระนิพพาน สันติสุขเป็นความมุ่งหมายอันเกิดจากการมีความเห็นถูก ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเยิบ ความสะอาด ความเย็นใจ ความระงับดับไป กล่าวคือ สันติสุขย่อมเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์แก้วิกฤต เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อที่จะให้มีการสร้างสันติสุข คือ เพื่อประโยชน์เพื่อแก้วิกฤตแก่หมู่มชน ในส่วนของสัมมาทิฐิจะแก้วิกฤตไปถึงเทวดา และมนุษยตั้งแต่ระดับต้นจนถึง ระดับพระนิพพาน สันติสุขสร้างขึ้นได้ถ้ามีความเห็นถูกในหมู่มชน ในสังคมทุกระดับที่อยู่ร่วมกัน จะทำให้เกิดมีความสุข มีความสงบในหมู่มชนนั้นๆ

สัมมาทิฐิ มีความสำคัญที่ต้องมีความเข้าใจอย่างถูกต้องเป็นประการแรก คือในเรื่องโลกและชีวิต เมื่อมีความเห็นที่ถูกต้องแล้ว การดำเนินชีวิตก็จะเป็นไปอย่างถูกต้อง ความคิด คำพูดและการกระทำ ก็จะปรากฏออกมาในทางที่ดีงาม การเข้าใจในวิชาการทางโลกยังไม่จัดว่าเป็นสัมมาทิฐิ ต่อเมื่อใดมีความเข้าใจในเรื่องโลก เรื่องชีวิตอย่างถูกต้องเมื่อนั้นจึงจะเป็นสัมมาทิฐิ ในทางปฏิบัติ ความสำคัญของสัมมาทิฐินั้น เห็นได้ไม่ยาก เช่น เมื่อคนชอบความร่ำรวย เห็นแก่ความสะดวกสบาย พรั่งพร้อมทางวัตถุส่วนตัว เป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต เป็นเครื่องวัดความสำเร็จของบุคคล และเป็นเครื่องหมายแห่งความภาคภูมิใจ เขาย่อมพยายามดิ้นรนขวนขวาย เพื่อแสวงหาความพรั่งพร้อมทางวัตถุนั้น ไม่ว่าจะศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบกิจการงานใด ก็ทำเพื่อจุดหมายนี้ และเมื่อถามองดูคนอื่น เขาก็จะวัดคุณค่า จะให้เกียรติคนๆ นั้นหรือไม่ โดยถือเอาความร่ำรวยมั่งคั่งพรั่งพร้อมเป็นเกณฑ์ และถ้าเขาขาดความใฝ่สุจริตด้วยแล้ว เขาก็จะแสวงหาความร่ำรวยโดยไม่เลือกวิธีว่าจะเป็นความสุจริต ชอบธรรมหรือไม่ และจะมองเห็นคนประพฤติดุจจริตที่ยากไร้ว่าเป็นคนเขลา หรือ คนไม่มีเกียรติ ในขณะเดียวกัน ถ้าคนในสังคมเห็นว่าการมีอำนาจเป็นความเก่ง เป็นแบบอย่างของความดี เขาก็จะมีแนวโน้มไปในทางแสดงอำนาจ วางตนเป็นใหญ่ ชอบข่มเหงรังแกผู้อื่น ถ้าคนเห็นว่าบุญบาปไม่มีจริง เป็นเพียงคำพูดหลอกไว้ เขาย่อมไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สอนว่าเป็นบุญและไม่ระวังตัว ในสิ่งที่ผิดบาป เมื่อไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงสภาวะของโลก และชีวิตที่เป็นสิ่งไม่เที่ยงแท้

ถาวรอยู่โดยธรรมดา เขาย่อมมีความยึดมั่นต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และบุคคลแวดล้อมมาก แล้วจะทำให้เกิดความหวั่นไหว หวั่นกลัว กระทำการและมีพฤติกรรมสะท้อนความทุกข์ ซึ่งเป็นไปตามความยึดมั่น หวั่นไหว หวาดกลัวนั้น เป็นต้นและในทางตรงกันข้าม ความเห็นผิดที่เรียกว่ามิจฉาทิฐิ มีปัจจัยที่ทำให้เกิดมิจฉาทิฐิ ได้แก่ สิ่งที่ไม่ดีไม่งาม สภาพแวดล้อมในสังคมที่มีแต่ทางชั่ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีตรรกะไม่ดี ชักชวนไปในทางที่ชั่ว และไม่รู้จักคิด คิดไม่เป็น คิดไม่ถูกวิธี

สันติสุข มีความสำคัญในลักษณะทำให้เกิดความสบาย ไม่เบียดเบียน เป็นความสุขสะอาดสงบ เป็นความสุขที่ไร้อาภิส เกื้อกูลแก่ผู้อื่นทุกคนที่เกี่ยวข้อง เป็นการพัฒนาจิตไปสู่ความอิสระแห่งการรู้แจ้งอริยสัจ เป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่นๆ ได้เกิดขึ้น การสร้างฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลง (Phramaha Mit Thitapanyo, 2017 : 71-80) เพราะความเห็นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่อาจนำวิถีชีวิต และสังคมมนุษย์ไปสู่ความดี ความเจริญ หรือไปสู่ความเสื่อมก็ได้ ถ้าสันติสุขมีอยู่ในสังคมนั้นๆ ความสงบ สบาย จะทำให้คนในสังคมมีความปรองดอง มีเมตตา กรุณา เอื้ออาทรต่อกัน ไม่มุ่งร้ายต่อกัน สามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ดังนั้นการได้ศึกษาความสำคัญของสันติสุขเป็นเบื้องต้น จึงช่วยให้เกิดความเข้าใจไปตามลำดับเป็นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาต่อไป นอกเหนือไปจากนี้ ถ้าบุคคลสามารถพัฒนาสันติไปให้ถึงความสมบูรณ์ได้ ก็จะก้าวไปสู่ความอิสระเหนือสิ่งทั้งปวง จะเห็นได้ว่า สัมมาทิฐิมีส่วนในการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นได้ เมื่อมีการดำเนิน

ชีวิต และมีความเข้าใจในเรื่องโลก เรื่องชีวิตอย่างถูกต้องเมื่อนั้นจึงจะก่อให้เกิดความร่มเย็น เป็นสุข เกื้อกูลแก่ผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นการพัฒนาจิตไปสู่ความอิสระแห่งการรู้แจ้งอริยสัจ เป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่นๆ ได้เกิดขึ้น เพราะความเห็นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่อาจนำวิถีชีวิตและสังคมมนุษย์ไปสู่ความดี ความเจริญ

หลักสัมมาทิฐิ จึงมีบทบาทในการพัฒนาพื้นฐานของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไทยเป็นหลัก เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีสัมมาทิฐิเพื่อสันติสุข ของคนในสังคม จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้กับผู้บริหารประเทศ นักธุรกิจ และนักการเมืองต้องมี เพื่อใช้คุณธรรม จริยธรรม นำให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง ประชาชนสงบสุข ดังเช่น หลักพุทธธรรมของพระพุทธองค์ มีไว้เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เลือกสรร มาใช้ตามความเหมาะสม ในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการครองตน การครองคน และการครองงาน หากมนุษย์มีแต่ความรู้ในวิชาการทางโลกอย่างเดียว โดยไม่รู้บาป บุญ คุณ โทษ ก็ยังไม่เป็นสัมมาทิฐิ

ดังนั้นชาวพุทธทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ที่คิดจะเข้าถึงจุดหมายสูงสุด หรือยังไม่คิดก็ตาม ควรจะพยายามฝึกฝนอบรม และพัฒนาปัญญาในการรู้ชีวิตเป็นไปตามกฎแห่งกรรมในฐานะเป็นกฎธรรมชาติ เพื่อให้ก้าวต่อไปสู่การหยั่งรู้อริยสัจ 4 เพราะจะช่วยบรรเทาความโลภ โกรธ หลงให้เบาบางลงทำให้จิตผ่องใส รู้จักวางท่าทีต่อโลกที่ได้ผลยิ่งกว่าระดับศีลธรรมทั้งเป็นผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างยิ่งอีกด้วย (Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto),

2006 : 643-644)

เมื่อใช้หลักสัมมาทิฐิ เพื่อสร้างสันติสุขในสังคม ทำให้เกิดสันติสุขในชีวิตประจำวันตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นระบบที่เชื่อมโยงสืบทอดกันไปตามลำดับ เป็นการพัฒนาที่ลุ่มลึก ค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช่ระบบก้าวกระโดด หรือลงลึกแบบฉับพลันทันทีเหมือนหุบเหว การทำความเข้าใจให้ถูกต้องในเรื่องโลกและชีวิต หรือมีสัมมาทิฐิ เพื่อให้สามารถซึมซับเข้าไปในจิตใจตนจนหยั่งรากลึกกลายเป็นนิสัยที่มั่นคงถาวร อันจะส่งผลให้คิดถูก ทำถูก พูดถูก เมื่อสังคมที่ผู้คนมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยสัมมาทิฐิ สังคมนั้นย่อมประสบสันติสุขอย่างยั่งยืน เมื่омองกระบวนการพัฒนาแบบระยะยาว ต้องถือว่าชีวิตได้เข้าสู่กระบวนการพัฒนาตั้งแต่บุคคลเข้ามายอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นต้นไป จนกว่าจะเข้าถึงความหลุดพ้น หรือ เป็นพระอรหันต์ ตลอดช่วงยาวแห่งการพัฒนานี้ ในแต่ละช่วงตอนอาจจะมีรูปแบบและจุดเน้นในการพัฒนาแตกต่างกันออกไป แต่องค์ธรรมที่ถือว่าแสดงบทบาทกำกับชี้แนะกระบวนการพัฒนาชีวิตทั้งหมดตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย ก็คือ ปัญญา สัมมาทิฐิความเห็นถูกต้องมีความสำคัญมาก เปรียบเหมือนประทีปส่องนำทางให้บุคคล เดินทางได้สะดวกไม่เกิดอันตรายต่างๆ ในเวลาเดินทาง ฉะนั้นเมื่อคนเรามีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำหรับดำเนินชีวิตไปตามแนวของสัมมาทิฐิ โดยอาศัยปัญญาเป็นตัวนำคอยประคับประคองมิให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ผิดคือมีฉันทาภิภู ความเห็นผิดจากทำนองคลอง ธรรม ย่อมจะนำความเป็นประโยชน์เกื้อกูลมาให้แก่ตนเองและ

สังคมส่วนรวม ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดถึงสังคมชาวโลกจะได้มีความสงบสุขไม่เกิดปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ขึ้นในสังคมไทยและสังคมทั่วไป สัมมาทิฐิความเห็นถูกต้องจึงเป็นแนวทางสำหรับดำเนินชีวิตของชาวโลกทุกเพศทุกวัย เมื่อมนุษย์ได้ปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์แปด มีความเห็นชอบเป็นต้น หรือเรียกว่า หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้เหมาะสมกับภาวะของตนๆ ไม่มีการเบียดเบียนกันและกัน

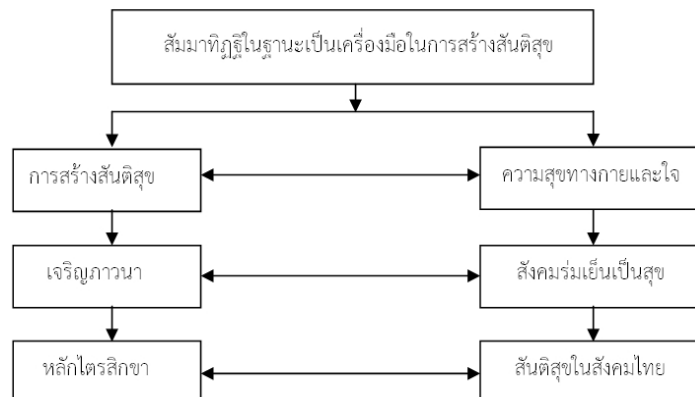
6. สรุป

หลักสัมมาทิฐิ และหลักธรรมที่ทำให้เกิดสันติสุขในชีวิต ตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นระบบที่เชื่อมโยงสืบทอดกันไปตามลำดับ เป็นการพัฒนาที่ลุ่มลึก ค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช่ระบบก้าวกระโดด การทำความเข้าใจให้ถูกต้องในเรื่องโลกและชีวิตหรือมีสัมมาทิฐิ เพื่อให้สามารถซึมซับเข้าไปในจิตใจตนจนหยั่งรากลึกกลายเป็นนิสัยที่มั่นคงถาวร อันจะส่งผลให้คิดถูก ทำถูก พูดถูก เมื่อสังคมที่ผู้คนมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยสัมมา

ทิฐิ สังคมนั้นย่อมประสบสันติสุขอย่างยั่งยืน

เมื่อมองกระบวนการพัฒนาแบบระยะยาว ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย ก็คือ ปัญญา สัมมาทิฐิ ความเห็นถูกต้อง จึงมีความสำคัญมาก เปรียบเหมือนประทีปส่องนำทางให้บุคคล เดินทางได้อย่างสะดวก ไม่เกิดอันตรายต่างๆ ในเวลาเดินทาง ฉะนั้นเมื่อคนเรามีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำหรับดำเนินชีวิตตามแนวของสัมมาทิฐิโดยอาศัยปัญญาเป็นตัวนำคอยประคับประคองมิให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ผิดย่อมจะนำความเป็นประโยชน์เกื้อกูลมาให้แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดถึงสังคมชาวโลก จะได้มีความสงบสุขไม่เกิดปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ขึ้นในสังคมไทย และสังคมทั่วไป สัมมาทิฐิความเห็นถูกต้องจึงเป็นแนวทางสำหรับดำเนินชีวิตของชาวโลกทุกเพศทุกวัยเมื่อมนุษย์ได้ประพฤติปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์แปด มีความเห็นชอบ เป็นต้น หรือเรียกว่า หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้เหมาะสมกับภาวะของตนๆ ไม่มีการเบียดเบียนกันและกัน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

อธิบายได้ว่า สัมมาทิฐิในฐานะเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติสุข มีผลมาจากการปฏิบัติ คือ การเจริญภาวนา การนำมาซึ่งความสงบสันติสุข ทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข ในมิติที่มาของความทุกข์ และสันติสุข พบว่า มีที่มา 2 ทาง คือ ความสุขภายใน และความทุกข์ภายนอก ดังนั้น ความสุข

ภายในจิตใจเกิดจากการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา คือการได้พัฒนาตนให้มีความเห็นถูก เห็นชอบจะมีคุณสมบัติ คือมีความรู้แจ้งอย่างสูงสุดและมีความสุขอย่างสูงสุด อันจะนำไปสู่จุดหมาย คือ การแผ่ขยายความสุขสงบ สันติ จากระดับบุคคลไปสู่สังคม ในการสร้างสันติสุขในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน

References

- Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto). (2006). *Buddhadhamma Improved Version*. 11th Eddition. Bangkok : Sahadhamika Company limited,
- Buddhadasa Bhikkhu. (1975). *World Ruler*. Bangkok : Kurusapha Lardprao,
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Tipitaka Thai Version Mahachulalongkornrajavidyalaya*. Bangkok : Mahachulalongkorn rajavidyalaya Press.
- Phramaha Mit Thitapanyo. (2017). The Build up of Communal consciousness of the ASEAN Community: Analyzed through the Songkran Festival. *Dhammathas Academic Journal*, 17(3), 71-80.